

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS XXII : CHARLES PAVOT

Over deze tweedeplans-kunstenaar vonden we slechts bitter weinig terug :

Hij werd te Oostende geboren omstreeks 1810 als zoon van Albert PAVOT, een Bruggeling die alhier in de Kapellestraat als goudsmid was gevestigd, een van Sophie DELCRYVE.

Tijdens het Salon 1829 te Gent stelde hij 3 tekeningen in houtskool & potlood tentoon :

- Agar weggezonden door Abraham, naar L. DAVID
- De H. Maagd Maria, naar A. SOLARI
- Raphaël en zijn wapenmeester, naar VAN CUYCK

Lit. : Catalogus Salon 1829 Gent
Volkstelling 1814

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XXIII : GUSTAAF VAN HESTE

Inleiding.

Net als de VAN CUYCK's vormden de VAN HESTE's een ware "dynastie" kunstenaars te Oostende. In onze afleveringen over de achterglasschilders vernoemden we reeds Emile VAN HESTE, een schildersknecht die ook het églomiséschilderen beoefende (1). Nu is het de beurt aan één van diens getalenteerde zonen : Gustaaf VAN HESTE.

X X X

Afkomst.

Gustaaf VAN HESTE werd op 20 november 1887 te Oostende geboren als zoon van Emile VAN HESTE (°Oostende, 11 april 1847) en Louise-Colette VERREMAN (°Oostende, 19 juli 1845), naaister.

Emile VAN HESTE was op zijn beurt de zoon van Isabella-Coleta VAN HESTE (+Oostende, 3 januari 1862).

Louise VERREMAN was de dochter van Joachim-Franciscus VERREMAN (° ca. 1821), visser, en van Elisabeth-Augustina HOST (° ca. 1819).

Emile VAN HESTE en Louise VERREMAN waren op 4 oktober 1871 te Oostende in het huwelijk getreden.

VAN HESTE was een tijdlang handelaar in verf, op een ander tijdstip hield hij "'t Mandje" open, een café in de Oostendse Ooststraat. "'t Mandje" werd platgelopen door de vissers uit de buurt. De visserskaai was immers maar enkele stappen ver, en de exodus der vissers naar de overkant van de haven was nog niet begonnen (2).

Schilderen was VAN HESTE's stokpaardje. En dat deed hij rechtaan, in stilte, zonder veel pretentie. Voor zijn eigen plezier. De gelagzaal van "'t Mandje" fungeerde tevens als atelier.

Daar schilderde VAN HESTE bewonderd door enkele dorstige visserslieden en toevallige passanten.

En wat hij schilderde, daar konden zijn bewonderaars best inkomen! Want vis was zijn thema. Geen visstillevens zoals GILLIG, maar levende vissen, evoluerend in hun natuurlijk element; en verd : krabben en kreeften, schelpen en wieren, zeesterren, kwalen en waterplanten... In een bont palet, in een rijke vloeiend-vibrerende stijl.

Origineel was het in elk geval. Ik meen - onder voorbehoud - geen precedenten qua thema of stijl te kunnen aanwijzen in onze Westerse kunst, tenzij misschien een reeks decoratieve schilderijen met onderwater-motieven, door Amedée LYDEN gemaakt voor de Speelzaal van het Oostendse Kursaal, maar sedert 1894 aanwezig in het Oostendse museum.

VAN HESTE moet die werken zeker gekend hebben. Of misschien voelde VAN HESTE zich geïnspireerd door wat er in 't aquarium te Oostende te zien was? Immers, sedert 1894, was er in de Van Iseghemlaan een aquarium met levende zeevis te bewonderen. Men kon er zich aan deze dieren in hun natuurlijk milieu vergapen, hun sierlijke bewegingen volgen.

Gustaaf VAN HESTE was uiteraard een verwoed verzamelaar van maritieme zeediertjes... En wanneer zijn vrienden-vissers een enigszins vreemde vis ophaalden, brachten ze die naar hem. VAN HESTE verwerkte dit alles in zijn schilderijen.

Objectief bekeken was VAN HESTE niet meer dan wat men tegenwoordig een "zondagsschilder" noemt : een dilettant die er maar op los borstelt, al dan niet in de waan verkerend grote kunst te scheppen. Iemand die door "kenners" zorgvuldig buiten de wereld van de "Kunst" gehouden wordt.

En dat zou zo gebleven zijn moest daar niet, omstreeks 1928, Michel DE GHELDERODE geweest zijn. Inderdaad, niemand minder de DE GHELDERODE, de nog steeds omstreden auteur. DE GHELDERODE, die regelmatig naar Oostende afzakte, had van VAN HESTE gehoord, ging hem opzoeken en werd op slag door zijn onderwater-kunst bekoord.

Enthousiast als hij was, wou DE GHELDERODE VAN HESTE meteen "lanceren", m.a.w. meesleuren in een expo-avontuur. In juli 1928 organiseerde hij een VAN HESTE-tentoonstelling in de "Canard Sauvage" te Brussel. Een expo in de Oostendse stadsbibliotheek volgde in september 1929. En in januari-februari 1931 was VAN HESTE vertegenwoordigd in de tentoonstelling "Schilders van de zee" in de galerij "Studio" te Oostende. Zijn werken prijken er naast die van J. ENSOR, L. SPILLIAERT, DELWAYDE, W. VAN HECKE & M. VERNURGH. De pers begon over Gustaaf VAN HESTE te spreken. In de periode 1928-1932 vonden we hem vermeld in "Le Soir", "Het Laatste Nieuws", "Le Littoral", "De Zeewacht", "La Flandre Maritime" & "Le Carillon". In laatstgenoemd blad stond zo te lezen op 7 september 1929 :

"Un découverte ? Il n'est question dans les milieux artistiques d'Oostende que de la découverte d'un peintre-nature, simple cafetier du quai, peignant d'admirables poissons. Avis aux collectionneurs".

Ondertussen was VAN HESTE in de Grensstraat gaan wonen. De café had hij opgegeven om zich aan het schilderen te wijden. In 1931 werd hij door de stad belast met het creëren van een karnavalsgroep, waarvan de figuren uiteraard vissen, oesters en krabben voorstelden. Het jaar erop verzorgde hij de restauratie van fresco's in het fort Napoleon dat in die tijd als museum werd ingericht.

Gustaaf VAN HESTE was gehuwd met Sylvia NYSEN. In 1909 werd te Oostende hun zoon Georges-Arthur ("Jorge") VAN HESTE geboren. Net als zijn vader poogde hij zijn weg te maken als marineschilder.

De tweede zoon, Robert ("Bertje") VAN HESTE trachtte eveneens in de voetsporen van vader en oudere broer te lopen. Onlangs nog exposeerde hij in de Oostendsz galerie "Peperbussen". In vele werken toont hij zich een bekwaam epigoon van zijn vader.

Gustaaf VAN HESTE overleed te Oostende in armoedige omstandigheden in het jaar 1975.

X X X

Sprekend over de Oostendse kunstschilders heeft men het dikwijls over de zogenaamde "4 groten van Oostende". Dat zijn dan ENSOR, SPILLIAERT, PERMEKE en Jan DE CLERCK. Bij alle vier nam de zee, een belangrijke plaats in hun werk in. Voor ENSOR waren zee, schel- pen en vissen evenveel gelegenheden tot studie van kleur en licht in marines en stille- vens. PERMEKE zag meer de tragiek van de zee en haar mensen. SPILLIAERT en Jan DE CLERCK poogden in hun marines een diepere symboliek te suggereren. Dat alles nu werd prachtig gecompleteerd door Gustaaf VAN HESTE's onderwatertaferelen met levende bewegende vis.

En tot besluit een fragment uit een tekst die DE GHELDERODE in 1931 schreef : "... accep- tons l'oeuvre de Van Heste telle qu'il nous l'offre, en sa puérilité et sa perfection tonale. C'est bien l'oeuvre d'un homme de Flandre. Il n'a pas été chercher ailleurs le motif de son inspiration. Il ignore même qu'il existe des écoles, des esthétiques, des disputes et des critiques. Quand il peignait ses premières aquarelle, ses amis pêcheur regardèrent cela avec goguenardise, et disaient en fin de compte : "Ils sont bien, ces poissons". Soyons avisés somme ces hommes lourds de cuir et de bon sens. Disons à Gus- tave Van Heste : "C'est bien". Il n'en demande pas davantage. Qu'importe que sa réputa- tion ait dépassé sa ville, son pays. Rien ne le trouble. Il est heureux. Il le sera tant qu'il aura la faculté de tenir un piceau pagique, tant que Dieu lui gardera ses yeux di- latés d'avoir toujours contempné la mer aimée"

Schilderijen van VAN HESTE (en ook kleine sculpturen, zoals vissersbeeldjes en reliëf- plaketten met vismotieven) vindt men in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende en in het Heemkundig Museum van dezelfde stad.

X X X

Een geïllustreerd artikel over VAN HESTE vindt de geïnteresseerde lezer in Neptunus - Info-marine, nummer van december 1980.

Ter gelegenheid van deze aflevering in de reeks "Vergeeten Oostendse kunstschilders" wordt tijdens de maand april een kleine VAN HESTE-tentoonstelling ingericht in het Heem- kundig Museum.

Nota's :

1. Zie "De Plate" p. 78/129.
2. Dicky VERBANCK, en hij kan het weten, beweert echter dat VAN HESTE's café meer toe dan open was.

Norbert HOSTYN